

Informační centrum OSN

V Praze působí od roku 1947. Je součástí celosvětové sítě informačních center OSN ve více než sedmdesáti zemích. Kromě informační činnosti oficiálně zastupuje Sekretariát OSN v České republice.

Hlavní činnosti:

- > provozuje internetové stránky OSN v češtině (www.osn.cz)
- > vydává publikace a další informační materiály OSN
- > vydává zpravodaj UNbulletin a tiskové zprávy
- > elektronickou poštou pravidelně rozesílá informace o činnosti OSN
- > spravuje veřejnou knihovnu s 14 tisíci publikacemi, dokumenty, periodiky a videofilmy OSN
- > odpovídá na dotazy veřejnosti týkající se činnosti OSN
- > organizuje tiskové konference, přednášky, filmové projekce, diskuze, semináře a výstavy pro studenty, učitele, novináře, odbornou i laickou veřejnost
- > navazuje partnerské vztahy se státními orgány, nevládními organizacemi, médii a vzdělávacími institucemi
- > poskytuje informační a logistickou podporu projektům z oblasti mezinárodních vztahů, vzdělávání, humanitární a rozvojové pomoci, ochrany menšin apod. (např. Pražský model OSN, Česko proti chudobě)
- > do sídla OSN v New Yorku podává zprávy o situaci v České republice

Úřední hodiny: pondělí–pátek 9.00–17.00

Knihovna: pondělí–pátek 14.00–17.00

Informační centrum OSN

nám. Kinských 6, 150 00 Praha 5

Tel.: +420 257 199 831, Fax: +420 257 316 761

Email: info@osn.cz

www.osn.cz

Informační centrum OSN v Praze 1947–2007

60 let OSN v České republice

ISBN 80-86348-03-2

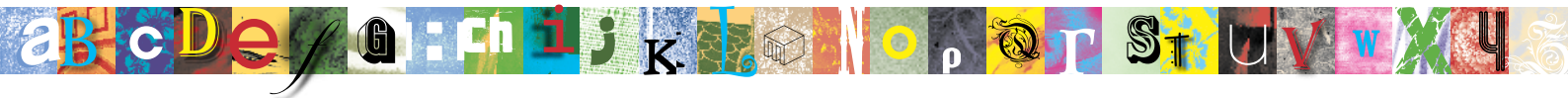

9 788086 348032

abecedaOSN

Globální otázky očima studentů českých škol

Úvodem

Informační centrum OSN v Praze letos slaví své šedesátiny. Již v roce 1947 byla v tehdejším Československu otevřena jedna z prvních poboček této světové organizace, jejímž hlavním sídlem je New York.

Do připomínky výročí jsme se rozhodli vtáhnout studenty českých základních a středních škol. Vznikl projekt **abeceda OSN**, jehož výsledek právě držíte v ruce. Mladí lidé se zapojili do debaty o tématech, kterými žije Organizace spojených národů a přemýšleli o otázkách, které se týkají celého světa, všech zemí, i každého člověka.

Odezva ze škol byla živá a zajímavá. Potvrdilo se, že mladí nejsou jen konzumenty zábavy a komerce, ale zajímají se o důležitá témata současné doby. Neaspirovali jsme na to, že z jejich názorů sestavíme vědeckou práci nebo učebnici. Výsledná knížka je spíše mozaikou názorů a pohledů na svět, ve kterém žijeme. Věřím, že poutavou, aktuální i poučnou.

Pro nás v Organizaci spojených národů je důležité, aby se lidé, a mladí na prvním místě, zajímali o dění nejen ve svém nejbližším okolí, ale i na celé planetě. Bez jejich zájmu a podpory nemůže být naše práce úspěšná.

Že se jedná o činnost, která má vliv na životy milionů lidí na všech kontinentech, svědčí namátkou vybraná hesla z této abecedy: Ekologie, Globalizace, Lidská práva, Mírové operace, Rozvojové cíle tisíciletí. Pokud vás zajímá, jaká další témata hýbou současným světem a jak se na ně dívají čeští studenti, pokračujte ve čtení a prohlížení **abecedy OSN**.

Michal Broža

pověřený vedením Informačního centra OSN v Praze

Hesla

A IDS	I ntervence	R ozvoj / Rozvojové cíle tisíciletí
B iologická rozmanitost	J aderná energie	S voboda
C ivilizace	K ulturní dědictví	T erorismus
D rogy	L idská práva	U prchlíci
E kologie	M írové operace	V zdělání
F air trade	N ášlapné miny	W ww
G lobalizace	O bnovitelné zdroje	X enofobie
H umanitární pomoc	P opulace	žen Y
C hudoba	Q uo vadis... lidstvo?	Z měna klimatu

Zapojené školy

- Eko gymnázium Praha, o.p.s.
- Cyrlometodějská církevní základní škola, Brno
- Gymnázium Dr. Josefa Pekaře, Mladá Boleslav
- Gymnázium Františka Živného, Bohumín, Jana Palacha 794, příspěvková organizace
- Gymnázium, Frýdlant nad Ostravicí, nám. T. G. Masaryka 1260, příspěvková organizace
- Gymnázium Moravská Třebová
- Gymnázium Na Vítězné pláni, Praha
- Gymnázium, Praha 5, Na Zatlance 11
- Gymnázium, Praha 8, Ústavní 400
- Obchodní akademie Neveklov
- První obnovené reálné gymnázium, o.p.s., Praha
- Střední škola služeb s.r.o., Uherské Hradiště
- Základní škola a Mateřská škola v Rapšachu

O projektu

Jsou globalizace, civilizace, lidská práva, změny klimatu nebo mír pouhými slovníkovými frázemi? Nebo mají svůj reálný význam pro každého obyvatele planety? Jsou mladí lidé v dnešním světě pouhými konzumenty často proti-chůdných zpráv, nebo si dokážou sami najít cestu k porozumění palčivých globálních témat současnosti? To jsou základní otázky, které stály u zrodu projektu **abeceda OSN**. Informační centrum OSN v Praze oslovilo základní a střední školy ve všech krajích České republiky a požádalo jejich studenty o názor. Literární, výtvarnou nebo fotografickou formou mohli vyjádřit, co pro ně znamenají pojmy jako biologická rozmanitost, jaderná energie, terorismus, xenofobie, ekologie a další. Zajímalo nás, jak o těchto tématech přemýšlejí, jak vidí svět, ve kterém žijeme a svět, v jakém chtějí žít. Ke každému písmenu abecedy jsme přiřadili termín, který se týká aktuálního světového dění a činnosti Organizace spojených národů. Vznikl tak seznam 27 hesel, ke kterým se studenti a žáci volně vyjadřovali formou, kterou si zvolili. Zapojilo se třináct základních a středních škol. Celkem jsme obdrželi více než 300 literárních, výtvarných a fotografických prací. Doufáme, že projekt byl pro mladé lidi zajímavým a netradičním prostředkem k vyjádření názorů na globální problémy.

Práce studentů
Studenti zpracovali jednotlivá hesla **abecedy OSN** v rámci vyučování nebo doma. Pracovali samostatně i ve skupinách, vybrat si mohli jedno i více témat. Zúčastnili se žáci 2. stupně základních škol a studenti středních škol bez ohledu na věk.

- Forma zpracování**
- > **literární** (příběh, básnička, fejeton, max. 1500 znaků)
 - > **výtvarná** (formát A4–A2, technika libovolná)
 - > **fotografická** (fotografie v digitálním formátu)

V říjnu 2007 proběhlo vyhodnocení a vyhlášení nejlepších prací. Účastníci projektu dostali certifikát a vítězové věcné ceny. Nejzajímavější práce byly zařazeny do publikace **abeceda OSN**. Vznikla i stejnojmenná samostatná výstava. Po instalaci v Domě OSN putovala mezi zapojenými školami.

- Kritéria hodnocení**
- > výstižnost
 - > umělecká kvalita
 - > nápaditost, originalita

Nejlepší práce vybrala porota složená z vedoucích úřadů organizací OSN v České republice (Informační centrum OSN, UNHCR, WHO a UNICEF).

Výsledná podoba publikace
abeceda OSN obsahuje 27 hesel týkajících se aktuálních témat světového dění a činnosti OSN. Texty jsou ilustrovány výtvarnými a fotografickými pracemi studentů. Jednotlivá hesla dokreslují citáty světových osobností, OSN a jiných autorit. Texty a výtvarné práce studentů byly v některých případech upraveny tak, aby vyhovovaly formátu publikace. Původní smysl a význam byl zcela zachován. Publikace je šířena zdarma. Objednat si ji můžete v Informačním centru OSN v Praze (www.osn.cz).

Daniela Richterová a Jakub Brettl
koordinátoři projektu

A

AIDS

TEXT JANA STRÍŽOVÁ

17 let / Gymnázium Frýdlant nad Ostravicí

ILUSTRACE MARTINA ZAJÍČKOVÁ

18 let / Obchodní akademie Neveklov

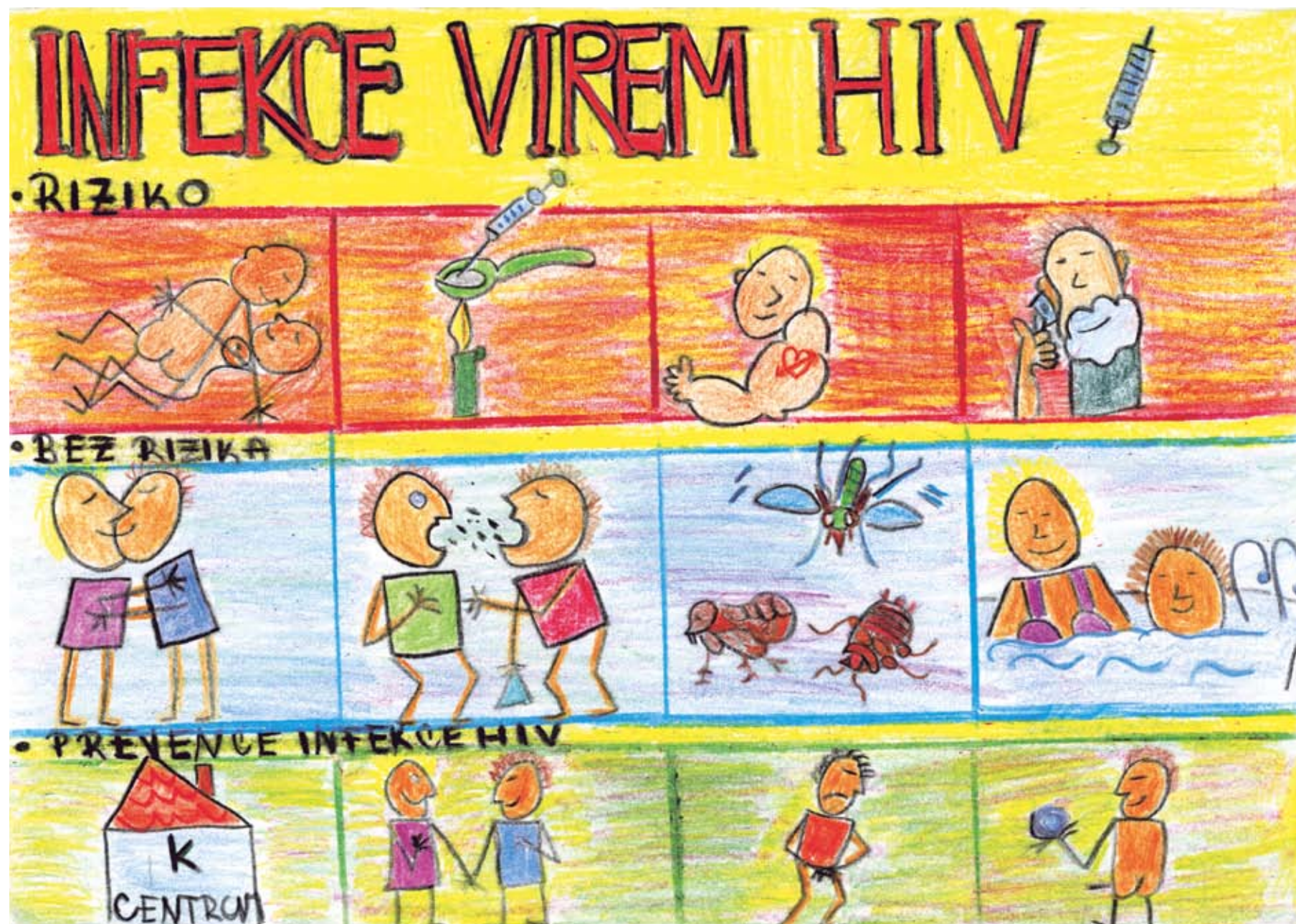
Čekám, co mi lékaři zjistí
z té krve z mojí žíly
čekám dlouho, asi nejsou si jisti
ručičky hodin se zastavily.

Čas stojí ... stále čekám ... ale nejdou
do dveří vchází lékaři divní
koukají na mě – na holku nevzhlednou
**nesou mi verdikt:
„Jste HIV pozitivní!“**

Všude v mém těle ten virus koluje
zastavit se už nenechá...
I když má imunita stále bojuje
vítěznou metu mu stejně přenechá.

A bílé krvinky jsou jako břitvy
pomalu mě zevnitř rozdírají...
Vedou s buňkami ukrutné bitvy
když vyhrajou – lidé umírají.

Na mě se také brzy dostane
smrti jsem si teď jistá...
AIDS tady s námi navěky zůstane
však pod zemí je dost místa...

Onemocnění AIDS změnilo svět. Za posledních 25 let, kdy byl hlášen první případ, si AIDS vyžádal 25 milionů lidských životů, virem HIV bylo infikováno 40 milionů lidí. Dnes je celosvětově hlavní příčinou úmrtí mužů i žen ve věku 15 až 59 let.

Na následky AIDS zemřely v roce 2006 bezmála tři miliony lidí, v roce 2001 jich bylo téměř o milion méně. Více než patnácti milionům dětí vzal AIDS jednoho nebo oba rodiče. Virem HIV bylo jen loni infikováno 4,3 milionu osob, 65% z nich ve státech subsaharské Afriky.

Svět se dlouho tento problém snažil popřít. Postoje se však za posledních deset let změnilly a AIDS je konečně

brán vážně. Přicházejí potřebné fondy na boj s epidemií, lidé mají nesrovnatelně lepší možnosti antiretrovirální léčby a některým zemím se daří epidemii omezovat. Celkový počet infikovaných se však nesnižuje, proto je především nutné mobilizovat politickou vůli na všech úrovních, aby se epidemii podařilo zvrátit.

> www.osn.cz/aids

> www.unaids.org

> www.virusfreegeneration.cz

B BIOLOGICKÁ ROZMANITOST

TEXT MARTINA DOLEŽALOVÁ

14 let / Cyrilometodějská církevní základní škola, Brno

ILUSTRACE MARIE PÍCHOVÁ

12 let / Gymnázium Ústavní 400, Praha

V jednom bambusovém lese žila panda. Nedělala nic jiného, než jen seděla a jedla bambus. Občas si zašla k potůčku, aby se napila, ale jinak pořád spásala tento malý bambusový lesík. Žila v něm sama, byl totiž velmi malý. Ale jednou, zrovna když se probudila, uslyšela nezvyklý hluk. To se vedle na paloučku bavili dřevorubci. Panda ještě nevěděla, co jsou zač, a tak si jich nevšíkala a šla dál jíst bambus. Když vtom ji najednou vyděsil ostrý a hlasitý zvuk. Začala utíkat a zastavila se až na okraji lesa. Ale pak si vzpomněla na dřevorubce s pilami, kteří kácení lesy, aby tam mohla jezdit veliká kovová obluda, chrlicí kouř. Říkala jí to její matka. Panda na nic nečekala a odfuněla pryč, směrem k dalšímu bambusovému lesíku. Ale žádný už nenašla...

Význam rozmanitosti biologických druhů je pro lidstvo nedocenitelný. Přibližně 40 procent globální ekonomiky je založeno na biologických produktech a procesech. Na genetické různorodosti životního prostředí jsou závislí zejména chudí lidé, kteří žijí v oblastech s nízkou produktivitou zemědělské výroby. Efektivní využití biologicky rozmanitých druhů a ekosystémů je základním předpokladem udržitelného rozvoje na Zemi. Činností člověka ale dochází k mizení rostlinných i živočišných druhů rychlostí několikanásobně vyšší, než kdyby k jejich vymírání docházelo přirozenou cestou.

V roce 2002 se vlády států dohodly, že **do roku 2010 musí dojít k zásadnímu zpomalení vymírání biologických druhů** na národní, regionální i globální úrovni. Druhovú rozmanitost představuje miliony živých organismů, které společně s neživými prvky vytvářejí ekosystém světa. Jsou zásobárnou jídla, léků a paliv a sehrávají zásadní roli v produkci dýchatelného vzduchu, konzervaci půdy i stabilizaci klimatu.

> www.unep.org

> www.unep.cz

C

CIVILIZACE

TEXT **ELIŠKA JINDROVÁ**

17 let / Gymnázium Na Zatlance, Praha

I ve městech zapadá a vychází Slunce. Ale nemusí tomu být vždy. Pokud necháme zastavět vše kolem nás budovami, Slunce už vidět nebude. Žádné východy ani západy, jen světla domů a pouličních lamp.

TEXT **MONIKA WIJOVÁ**

18 let / Gymnázium Františka Živného, Bohumín

Většina lidí si pod pojmem civilizace představuje lidstvo na celé planetě. A je asi jen málo lidí, kteří tvrdí něco jiného. Náš svět, jak ho známe, je už hodně civilizovaný, daleko více, než si připouštíme. Ale civilizace je i malý okruh lidí, kteří mají svou vlastní kulturu, písmo, umění a mnoho dalších věcí, které vytvářejí vzdělanou společnost. Civilizace je pojem, který z nás, lidí, dělá kultivované tvory, a půjde stále kupředu. Rozvoj civilizace je nekonečný, pokud ovšem nezanikne tím, že ji my sami – lidé tvořící civilizaci – nevyhubíme.

Vedle mnoha různorodých kultur existuje jedna globalizovaná civilizace formovaná sdílením hodnot tolerance a svobody. Je to civilizace založená na respektu k rozdílným názorům, úctě ke kulturní odlišnosti, důsledném dodržování základních lidských práv včetně práva vyjadřovat se k věcem veřejným. Civilizace založená na víře, že různorodost lidských kultur je důvodem k obohacení poznání, nikoli strachu. K řadě válek však dochází právě z důvodu strachu z odlišnosti. Takový strach lze pře-

ILUSTRACE **PAVLÍNA VYSKOČILOVÁ**

18 let / Obchodní akademie Neveklov

konat pouze dialogem. Organizace spojených národů je tím pravým místem k podněcování a zprostředkování dialogu mezi různými kulturami. Každodenní dialog mezi všemi národy a civilizacemi je jedinou zárukou trvalého míru a ekonomického rozvoje.

KOFI ANNAN, bývalý generální tajemník OSN

D

DROGY

TEXT VERONIKA ŠTEFLÍČKOVÁ

14 let / Cyrilometodějská církevní základní škola, Brno

ILUSTRACE MIROSLAVA TUŽILOVÁ

17 let / Gymnázium Moravská Třebová

Sranda, volnost, létání
to pocítit můžeš

**však jaké je to zklamání
když dál už nemůžeš.**

Spoustu tablet, prášků, stříkaček
a v nich jed, co zabíjí
život pověšený na háček.
A hle – další frajři.

Maminka stále doufá
že dítě přijde k rozumu
obejme ji kolem ramen
a tichounce zašeptá.

Moje milá maminko
kdybych jen tak mohl
vrátit ten ztracený čas
kdy bílý jed jsem jedl.

Tys však měla mě vždy ráda
s láskou na mne čekala
na zápraží jsi stála
a tichounce plakala.

Říkávalas, pozdě bycha honiti
já mával nad tím rukou
radši sahal po čepici
a chodil ven s tlupou.

Ted' však vím, jak jsou tvé rady cenné
nemusel jsem tak hluboko
spadnout
kdybych měl oči otevřené
a večer chodíval si lehnout.

Proto mějte na paměti
drogy malý problém ti vyřeší
ale do velkého spadneš.

Zneužívání drog je problém, kterému lze předcházet, můžeme ho léčit i kontrolovat. Musíme učinit vše pro snížení nabídky drog na trhu. Pěstitelům musíme pomoci najít solidní a legální alternativy obživy. Represivní orgány musí pokračovat v zachycování a zabavování. Největší výzvou ovšem zůstává omezování poptávky. S menším zájmem o drogy bude zároveň méně důvodů k zásobování trhu a tím méně zisku z ilegálních obchodů pro kriminální živly.

BAN KI-MOON, generální tajemník OSN

Drogy určují život minimálně každého dvoustého člověka na světě. **Závislost na drogách je nemoc, které lze předcházet a léčit ji.** Včasné podchycení závislosti, lepší způsoby terapie a začlenění léčby do programů veřejného zdravotnictví a sociálních služeb je cestou k vysvobození lidí od drog. Léčba drogově závislých je investicí do zdraví národů stejně jako léčba HIV, cukrovky nebo tuberkulózy.

ANTONIO MARIA COSTA, výkonný ředitel Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC)

E

EKOLOGIE

TEXT **LUCIE PURKETOVÁ**
17 let / Gymnázium Moravská Třebová

ILUSTRACE **KATEŘINA STEINOVÁ**
15 let / Eko gymnázium Praha

Omlouvám se předem za toto „bursíkování“, ale já to někde musím říct. Poslední dobou mě strašně štve, jak si někteří lidé po umytí rukou trhají papírové ručníky na jejich usušení. Mně stačí jeden. Ale oni to rvou po pěti, deseti a vypadá to, jako by dojili krávu. **Takhle opravdu ne!** Jestli si budou všichni takto utírat ruce, tak tu planetu fakt nezachráníme.

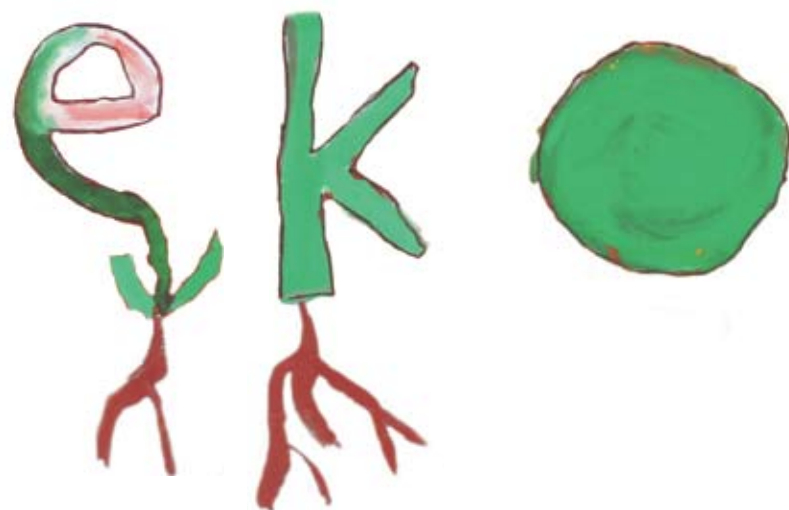
Moderní společnost nevyřeší problém ekologie, dokud se vážně nezamyslí nad svým životním stylem.

PAPEŽ JAN PAVEL II.

Ochrana životního prostředí jen na místní úrovni je dnes již zcela nedostatečná. Svět se posunul od lokálního ničení životního prostředí k postupnému a dlouhodobému ohrožování funkčnosti celých ekosystémů planety. Lidstvo však díky informacím

moderní vědy o ekologii pomalu začíná otevírat oči a chápat všechna propojení a vazby, příčiny i následky takových změn. Začínáme si uvědomovat rozsáhlé a systematické změny životního prostředí a následky, jimž budeme čelit v průběhu 21. století.

ACHIM STEINER, výkonný ředitel Programu OSN pro životní prostředí (UNEP)

F

FAIR TRADE

TEXT MARTIN DRAŽAN

18 let / První obnovené reálné gymnázium, Praha

ILUSTRACE ZUZANA LEHKOŽIVOVÁ

17 let / Gymnázium Frýdlant nad Ostravicí

Spravedlivý obchod – Fair Trade – je obchodní partnerství, jehož cílem je **přímá a účinná podpora znevýhodněných výrobců z rozvojových zemí**. Toho se snaží docílit především poskytováním „férových“ obchodních podmínek pro zapojené výrobce, důrazem na dodržování základních norem pracovního práva a ochrany životního prostředí a zvyšováním informovanosti spotřebitelů o situaci malých zemědělců a řemeslníků v rozvojových zemích.

Fair Trade tak poskytuje konkrétním lidem v rozvojových zemích šanci vymanit se z bludného kruhu bídy vlastními silami a žít důstojný život. Podporuje drobné živnostníky,

ale i zaměstnance větších podniků v jejich úsilí o lepší pracovní a životní podmínky. Fair Trade není jediná organizace, nýbrž velmi rozmanité celosvětové hnutí, které spojuje úsilí o vytvoření spravedlivějších obchodních podmínek pro rozvojové země a jejich obyvatele v rámci konceptu trvale udržitelného rozvoje.

> www.fairtrade.cz

Kupuji si čokoládu v obchoděku za rohem dvanáct kaček za sto gramů jsem s ní celkem spokojen.

Řekněte mi drazí moji proč bych si měl připlatit aby nazí Afričani měli se čím nasytit?

Proč a proč a proč?

Pro slepičí kvoč.

G

GLOBALIZACE

TEXT **JAKUB HANKIEWICZ**

18 let / První obnovené reálné gymnázium, Praha

ILUSTRACE **MARKÉTA PETERKOVÁ**

14 let / Gymnázium Frýdlant nad Ostravicí

Ještě předtím, než se všichni rozhodneme nechat se globalizovat a vběhnout do otevřené náruče pokroku, který nás dovede k jednoduchému životu, musíme si uvědomit, že takový pokrok nám také něco vezme. Nebo jinak: chceme-li vytvořit pomocí globalizace jakousi ohromnou kometu, která nezastavitelnou rychlostí vyrazí vpřed novým vynálezům, musíme si také uvědomit, co všechno z takové ohromné komety v rychlosti a neschopnosti vnímat maličkosti v letu odpadne. Silná kometa poletí velikým vesmírem směrem k místům, o kterých se nám doposud nezdálo, ale my, jako pouhé kamínky skládající tu hromadu, budeme v kometě zcela zapomenuti, nebudeme se muset snažit bojovat sami za sebe, protože nebude důvod – ať se dostaneme dolů nebo nahoru, pořád budeme plout úplně stejně jako kometa a naše bezvýznamnost nám zamezí jakékoli ovlivnění tohoto proudu. Náš život bude možná jednodušší, přesto však existují složitosti a těžkosti, které dělají život krásným, a největším zázrakem je lidská touha něco ukázat, stát se tím, čím v jádru jsme – sami sebou. A nejsem si jist, jestli se na takové maličkosti bude mít naše monstrózní globální kometa čas otáčet.

K evropské duchovní tradici patří myšlenka univerzálních lidských práv, demokracie, právního státu. Z těchto kořenů vyrostla moderní věda i průmyslová revoluce. K evropskému duchovnímu dědictví tak patří i zodpovědnost za stav světa jako jednoho celku, která dnes nabývá zvláštního významu. Vstoupili jsme do éry globalizace, do éry globálního šíření informací, kapitálu, vědomostí i chorob, globálního obchodu, architektury, oteplování, globálních impérií nadnárodních společností, jejich vkusu a kultury.

Vše, co se na jednom konci světa stane, může během několika okamžiků v dobrém či ve zlém ovlivnit dění na

jeho opačném konci. Všechna místa na naší modré planetě ale nejsou sociálně a kulturně připravena přijmout a vstřebat hodnoty, které globalizující civilizace přináší. Neviditelná ruka trhu tak může mít v prostředí bez vymahatelných pravidel a neomezovaná vztahem k lokálním přírodním a kulturním podmínkám velmi viditelné následky: pohádkové zisky místních mafií i nadnárodních společností a současně chudobu lidí živořících mezi neúrodou a nedostatkem pitné vody ve společnostech odsouzených k nekonečným konfliktům.

VÁCLAV HAVEL, bývalý prezident České republiky

H

HUMANITÁRNÍ POMOC

TEXT **PETR CVINER**

16 let / Gymnázium Františka Živného, Bohumín

ILUSTRACE **MARIE PONOMARENKO**

12 let / Gymnázium Ústavní 400, Praha

Po celé dějiny spoléhá většina lidí tradičně na neformální rodinnou, kmenovou nebo komunální podporu. Má ale každý takové štěstí, že má kolem sebe okruh těch nejbližších, na které se může v tíživých chvílích obrátit? V situacích, kdy mohou v jediném okamžiku ztratit střechu nad hlavou nebo se narodí tam, kde ani nemohou prožít nejkrásnější období života, totiž dětství, nebo naopak poklidné stáří?

Ano, pro někoho naprosto nepředstavitelné, řeknete si: je tohle vůbec v dnešní době ještě možné? Bohužel tomu tak je u značné části světové populace dodnes. Zejména v chudých státech Afriky, Asie i jiných světadílů. Zahraniční agentury, jako jsou mezinárodní pomocné organizace, nevládní sdružení či pouhopouhé charity, poskytují těmto státům pomoc. Do humanitární pomoci se ovšem může zapojit každý. Třeba tím, že věnuje na charitu věci, které už nevyužije. Někomu ale mohou zachránit i život. Nebo se pustíte do úklidu půdy a najdete nějaké hračky z dětství, které by ve vašem okolí neměly využití, děti z postižených oblastí však potěší. A to je to nejdůležitější!

No schválně, kdo z vás se nad problémem těchto sfér alespoň na moment pozastavil a zamyslel?

Mým cílem není probudit ve vás pocit viny, že jste se ještě žádné charitativní akce nezúčastnili nebo nikdy nic nedarovali ... vždyť já také ne ... jen chci připomenout, přes jaké překážky si musí někteří lidé prošlapat cestu ke štěstí.

Neztracujme tyto lidi, nestavme se k nim jako ke špíně, spodině nebo jako k podřadným článkům dnešní doby. Pokusme se pochopit, co je hlavním úkolem humanitární pomoci. Nikdo z nás neví, co bude za pár let, za měsíc nebo zítra! Třeba to budu já, ty ... nebo Vy paní, kdo se stanete obětí přírodní katastrofy a rázem se ocitnete na dně svých možností. Budete pak nesmírně zavázáni a vděční, že se na světě vyvinul strukturovaný systém humanitární pomoci.

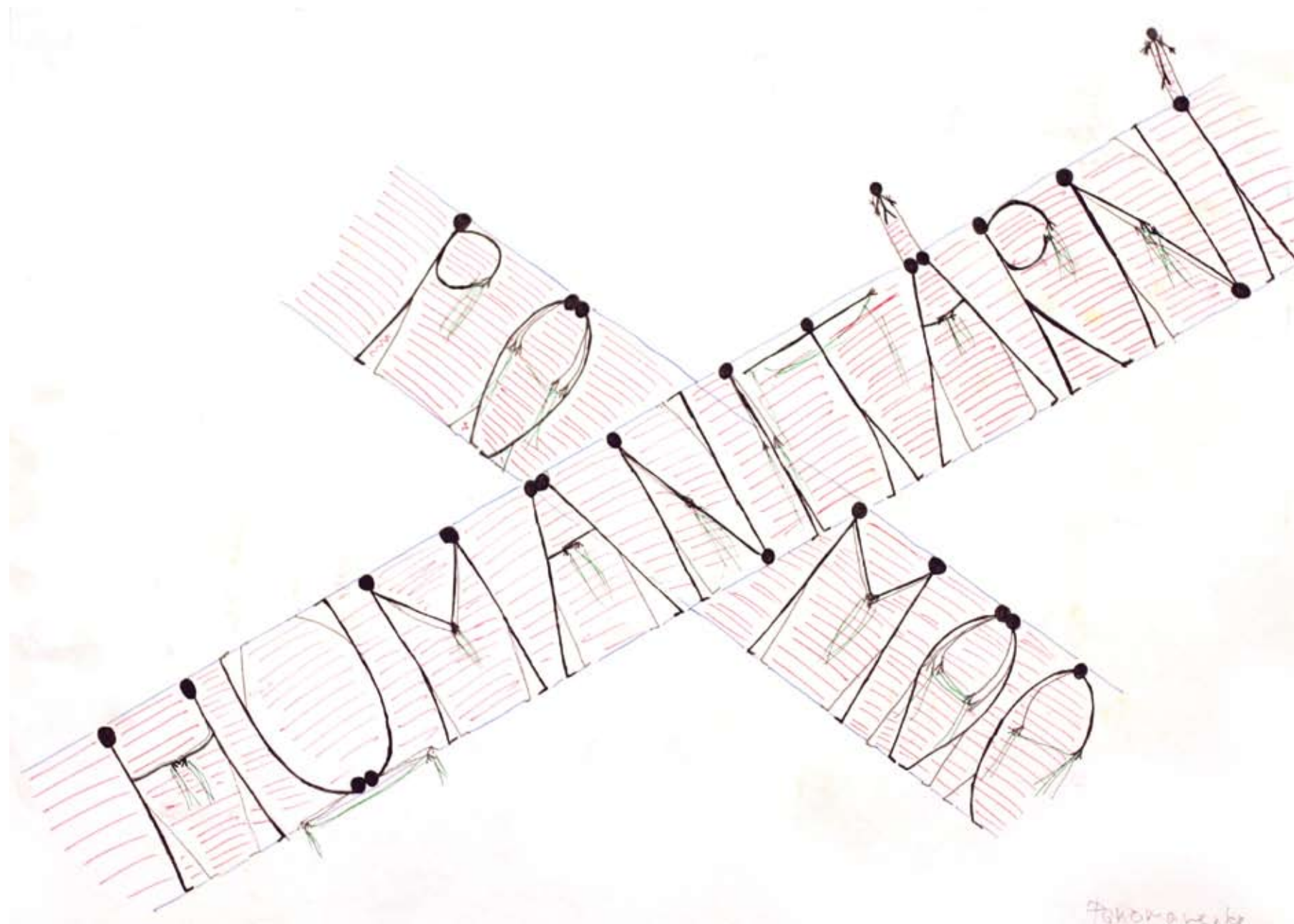
Organizace spojených národů poprvé koordinovala humanitární operace ve zdevastované Evropě po druhé světové válce. Od té doby pomáhá všude tam, kde následky přírodních nebo člověkem zaviněných katastrof přesahují schopnost zasažených států účinně reagovat. V současné době je tak **OSN hlavním poskytovatelem nouzové i dlouhodobé pomoci, podněcuje činnost vlád a humanitárních organizací a hájí zájmy postižených lidí.**

Každý rok jsou lidé nuceni opustit své domovy v důsledku válečných konfliktů a přírodních pohrom. Jen v roce 2002 měly přírodní katastrofy na svědomí vysídlení 5,8 milionu lidí a 14,8 milionu nových uprchlíků. V roce 2003 zapříčinily smrt zhruba padesáti tisíc lidí a způsobily škody přesa-

hující 60 miliard dolarů. Naprostá většina obětí katastrof jsou lidé z rozvojových zemí.

Co nejdříve po katastrofě se OSN a její agentury snaží do oblastí dopravit humanitární pomoc. V roce 2002 vypsali Úřad pro koordinaci humanitární pomoci 24 mezi-resortních sbírek, jejichž prostřednictvím se podařilo získat více než 4,2 miliardy dolarů, jež pomohly 35 milionům lidí v osmnácti zemích a oblastech světa. Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky ročně poskytuje pomoc více než dvaceti milionům lidí, Světový potravinový program OSN nasytí více než sto milionů hladovějících.

> www.osn.cz

CH

CHUDOBA

TEXT MARKÉTA BŮHMOVÁ

15 let / Cyrilometodějská církevní základní škola, Brno

FOTO MARTINA ŠRÁMKOVÁ

17 let / Gymnázium Na Zatlance, Praha

Když se řekne chudoba, většina z nás si asi představí africký kontinent. Mnoho vyhladovělých tváří malých dětí s velkým bříškem a nemocných lidí. Strhané ženy, které – aby mohly dát pít svým dětem – musí každý den podstupovat neskutečně dlouhou cestu, a třeba ani žádnou vodu nedostanou. Utrápené muže, kteří vědí, že nemají co přinést domů svým dětem, aby se najedly. Je mnoho dalších situací, ve kterých by se snad nikdo z nás nechtěl ocitnout.

Ale je tu ještě jedna forma chudoby, kterou trpí možná ještě více lidí – a tou je chudoba duševní. Můžete mít nádherné paláce, úžasné zahrady, luxusní nábytek, vynikající pochoutky, ale lidé, kteří v tomto luxusu žijí, jsou často nešťastní. Protože i kdybyste měli třeba všechny nejkrásnější obrazy světa, ale nemohli byste se o ně podělit, s někým si o nich popovídat, vyměnit si názory, zasmát se nebo i zaplákat, nemůžete z nich mít radost. A proto jsem ráda, že můžu bydlet sice „jen“ v bytě, ale že se mi tam líbí. Že sice nemám to nejznačkovější oblečení, ale alespoň jsem originálnější. Že sice nejím ta nejvybranější jídla, ale co když mi stejně chutnají ta obyčejnější? A že se mám vlastně moc dobře.

Hlavně si musíme uvědomit, že i přesto, že žijeme ve velice moderním světě, jsou tady lidé, kteří jsou na tom daleko hůř než my. A tak si važme toho, co máme.

Jsme první generací, která se může extrémní a hloupé chudobě podívat do tváře. Máme peníze, máme léky, máme na to vědu ..., ale máme dost vůle na to, abychom z chudoby opravdu učinili historii?

BONO VOX, hudebník

Každé tři vteřiny na naší planetě umírá dítě v důsledku extrémní chudoby – z hladu, kvůli nedostatku kvalitní vody nebo na nemoci, kterým lze předcházet. Každý den takřka 30 tisíc dětí. Za rok 2005 tak ze světa zbytečně odešlo více dětí, než má celá Česká republika obyvatel.

Musíme zmobilizovat naše zdroje a schopnosti a zvrátit tuto ostudnou situaci. Rok poté, co se Česká republika stala členem Evropské unie, se začala uskutečňovat řada významných mezinárodních setkání. V možnostech vrcholných schůzek skupiny G8, zasedání OSN či ministerských konferencí WTO je nastartovat konec chudoby.

Každý z nás ale musí něco udělat. Čím více nás bude, tím větší šance je, že politické reprezentace přijmou rozhodné a provázané kroky k nápravě.

> www.ceskoprotichudobe.cz

INTERVENTENCE

TEXT MARTIN DRAŽAN

18 let / První obnovené reálné gymnázium, Praha

FOTO OSN

Sophia Paris / Operace OSN na Haiti

Otázka intervence mezinárodních sil do konfliktů, které čas od času vystanou v různých světových lokalitách, je aktuální víceméně již od konce první světové války. Od snah Woodrow Wilsona o bezpečnější svět už sice uplynulo téměř celé století, ale ideál, který se snažil naplnit, stále není ani na dohled. Evropa pocítila nemohoucnost OSN a celého západního společenství naposledy v devadesátých letech dvacátého století během rozpadu bývalé Jugoslávie. Tehdy mezinárodní síly pouze přihlížely masakrům bez mandátu zakročit. Do konfliktu nakonec musely zasáhnout Spojené státy vlastními silami, a tím i převzít zodpovědnost za situaci. Otázkou zůstává, zda má jedna jediná velmoc, ať už jakkoli silná, právo zasahovat do cizích konfliktů a problémů. Mnohem ošemetnější situace totiž nastala po vpádu amerických jednotek do Iráku. Situaci navíc komplikuje fakt, že hlavní důvod, jímž USA ospravedlňovaly svůj útok, tedy chemické a biologické zbraně, nebyl doposud uznán za právoplatný, jelikož se ony inkriminované zbraně nikdy nenašly. Má v tomto případě jeden stát, či spíše jedna konkrétní vláda, mající navíc ve své zemi jen nepatrně nadpoloviční podporu obyvatelstva, právo zaútočit na cizí zemi? Mezinárodní společenství akci nepodpořilo. Nemělo by tedy naopak provést opatření proti agresorovi v podobě různých embargů? Je velmi jednoduché hodnotit a odsuzovat, zvláště s odstupem času. Intervenci USA v bývalé Jugoslávii považuji za krok správným směrem. Naopak útok na Irák za špatný. Není správné přihlížet masakrům obyvatelstva, na druhou stranu útok na Irák byl útokem proti suverénnímu státu. Z těchto důvodů považuji intervenci do cizích konfliktů za nutnost, ke které by mělo docházet jen minimálně, pouze s mandátem OSN, vždy s maximální opatrností a pouze za účelem ochrany civilního obyvatelstva.

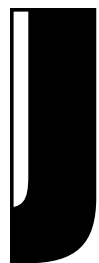
V dnešním světě jsme všichni odpovědní za bezpečnost těch druhých. Žádný stát nemůže zajistit svou bezpečnost tím, že bude usilovat o převahu nad ostatními. Hrozbám, jako jsou zbraně hromadného ničení, změny klimatu, globální pandemie infekčních nemocí nebo mezinárodní terorismus, můžeme čelit pouze společným úsilím o zajištění bezpečnosti pro všechny.

Společnou odpovědnost máme i za ochranu lidí před genocidou, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti. V roce 2005 se k tomu zavázaly všechny členské země OSN. Avšak ve světle zabi-

jení, znásilňování a hladovění, jehož jsme svědky na mnoha místech světa, zůstávají takové doktríny pouhou rétorikou, dokud nebudou ti, kteří mají moc k efektivní intervenci, připraveni převzít odpovědnost. Využít k tomu musí na prvním místě politickou a ekonomickou sílu, a v poslední instanci i vojenskou intervenci.

KOFI ANNAN, bývalý generální tajemník OSN

JADERNÁ ENERGIE

TEXT **ZUZANA BURIANOVÁ**

18 let / První obnovené reálné gymnázium, Praha

ILUSTRACE **SYLVIE FLEISCHMANOVÁ**

15 let / Eko gymnázium Praha

Proč je ve světě takový zájem o jadernou energii? Pro řadu zemí je jaderná energie šancí na zvýšení bezpečnosti a různorodosti energetických zásob. Z hlediska klimatických změn je důležité, že neprodukuje téměř žádné skleníkové plyny.

Zvýšená spolehlivost elektráren, snižování nákladů na výrobu i výrazné posílení bezpečnosti jejich provozu za posledních dvacet let stavi jadernou energii do příznivějšího světla. Budoucnost jaderné energie silně ovlivní technologický vývoj. Současné výzkumné a vývojové projekty se zaměřují především na posílení atomové bezpečnosti, omezování rizik spojených s šířením jaderných technologií do dalších

zemí, minimalizaci jaderného odpadu a zlepšování ekonomického výkonu.

Státům, které mají o jaderný program zájem, poskytuje Mezinárodní agentura pro atomovou energii poradenství. Realizuje také mezinárodní projekty, jejichž cílem je zajistit, aby při vývoji nových jaderných systémů byly brány v potaz potenciální potřeby států, především rozvojových. Pro ně může být jaderná energie velkou nadějí na rozvoj.

MUHAMMAD BARADEJ, generální ředitel Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE)

Ó město veliké, ó město silné
Máš často myšlenky
Naprosto mylné...

Zdalipak tušíš, že z továrny pilné
Buší jak bez sebe
Tvé srdce vilné...

Komíny vysoké, komíny spásné
O vašem osudu
Sepíšou básně...

Kolem vás oblaka, teskná a smutná
A co my ostatní?
Nám je to putna...

Ó město veliké, ó město silné
Světla se rozžehnou
Záblesk a nic...

LIDSKÁ PRÁVA

TEXT MILAN GAŠO

15 let / Cyrilometodějská církevní základní škola, Brno

FOTO OSN

Evan Schneider / Volby v Demografické republice Kongo

Všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovní v důstojnosti a právech. Takto zní zkráceně první bod Všeobecné deklarace lidských práv. Avšak je asi málo zemí, které podepsaly tuto dohodu, vedoucí ke spravedlivějšímu světu, a které si ve své historii uvědomily, co znamená smysl tohoto bodu.

Dnes je tato věta pro nás samozřejmá a i naši rodiče, prarodiče a mnozí další lidé kdekoli na světě se ji snaží uvést do praxe.

Svoboda a rovnost jsou asi nejdůležitějšími možnostmi k nalezení smyslu života.

Někdy si lidé pletou demokracii, která je jedním z možných základů pro svobodu a rovnost, s absolutní volností. O těchto lidech nelze říci, že chápou první bod deklarace na jedničku. Mohli by být ohodnoceni trojkou nebo i známkou tři minus. Poznali totiž smysl svobody jen z části – z té, která je pro člověka nejpříjemnější: mohu žít podle svých představ a možností, které si zvolili za vhodné. Přinejmenším jim ale chybí poznání smyslu zákonů a neuškodilo by ani zamyšlení se nad morální stránkou vedení života.

Ve světě dodržování lidských práv ale nejsou jenom tyto problémy. Nemalé množství států by totiž muselo v případě známkování skládat reparát. Ve velké třídě států jsou – jako v každé třídě – ti, kdo při výuce nedávají pozor a jejich výsledky nejsou dobré. Jsou tam ale i takoví, kteří nemají s prospěchem problém. Možná by bylo dobré, aby státům, které mají potíže s dodržováním lidských práv, byla častěji znemožněna spolupráce a tyto státy byly zcela ignorovány ostatními zeměmi. Ve třídě tvořené státy světa by měly nastat hovorové hodiny. Vyšlo by najevo, že méně problémové a bezproblémové státy by se měly snažit o úspěch těch, kteří propadají. A problémové státy by si naopak měly uvědomit, že když propadnou, nebude s nimi chtít v budoucnu nikdo z bohatých a úspěšných žáků spolupracovat.

Jsou lidská práva především kategorií právní nebo lidskou, politickou a filozofickou? Jako samostatný obor práva jsou velice mladou disciplínou a institucionální záruky ochrany lidských práv jsou systematicky pokládány až po druhé světové válce.

Je nesporným pokrokem, že lidstvo hledá institucionální právní záruky k ochraně základních práv a svobod. Je zároveň potěšující, že toto úsilí nese mnoho pozitivních plodů. Nemělo by to ale vést k tomu, že lidská práva budeme chápat jen jako otázku právní, do které laici nemají co mluvit. Ještě nebezpečnější je myšlenka, že ochraně základních lidských práv a svobod jsou určeny pouze soudy, nebo dokonce jen Ústavní soud.

Skutečnost, že institucionální mechanismy k ochraně základních lidských práv vznikají až ve druhé polovině 20. století, by nás neměla mást a samozřejmě neznámá, že by lidská práva neměla v lidské společnosti a v uvažování o společnosti své místo de facto odjakživa. Jednotlivé principy, které vedly k formulování idejí lidských práv, se objevují dávno předtím, než byly zformulovány první soustavné katalogy jako je francouzská Deklarace práv člověka a občana

nebo americké deklarace poslední třetiny 18. století. Touhou po svobodě a rovnosti v důstojnosti a právech byla nesena nejedna dějinná revolta či revoluce. Touha a vůle k lidským právům patří jistě k antropologickým konstantám. Jednotlivými aspekty a principy, z nichž se zrodila filozofická a právní doktrína lidských práv, se zabývalo mnoho filozofů a jiných myslitelů minulosti.

Za stav naplňování lidských práv ve společnosti odpovídají prakticky všichni občané. A všechny společenské a státní instituce by měly mít mechanismy, které budou bránit porušování lidských práv. Společnost, která tuto starost přenechá jen specializovaným profesionálům, je odsouzena k degeneraci a snižování standardů v oblasti lidských práv.

ANNA ŠABATOVÁ, bývalá zástupkyně veřejného ochránce práv. V roce 1998 převzala v sídle OSN v New Yorku cenu OSN za obranu lidských práv.

M

MÍROVÉ OPERACE

TEXT **RADEK HLAVÁČEK**

16 let / První obnovené reálné gymnázium, Praha

FOTO **OSN/MONUC**

Christophe Boulierac

Mám pocit, jako by to slovo samo o sobě vyjadřovalo něco kontroverzního, něco, na co se hledí skrze prsty, ale zároveň něco, na co se o pár vesnic dál čeká jako na spásu. „Míchají se nám do našich vnitřních sporů,“ říkají beze slov na snímcích zaprášené a unavené oči bojovníků kdesi v Africe. „Díkybohu, že jste tady,“ volají – opět neverbálně – zraky matek, které drží v náručích podvyživené děti. Jsme stále v Africe. „Nikdy jste nic pořádně nevyřešili,“ křičí salvy do vzduchu z automatických pušek kdesi v Gaze. „Dáváte nám naději,“ odpovídají palestínští a izraelští studenti na společné poznávací cestě po památkách Jeruzaléma. Oba projevy od sebe dělí pár desítek kilometrů vzdušnou čarou. Modré přilby? Křečovitý pokus o navození pocitu míru. Od zabijáckých přileb barevně odlišená garance slušného chování a civilizovanosti. Omezené používání zbraní? Falešný pokus o naklonění přízně civilistů. Důkaz, že se nejedná o klasické vojsko, ale o mírové síly. Dva póly, naprosto odlišné názory a diametrálně jiný náhled na význam a podstatu mírových sil OSN. Jde samozřejmě o něco, co v dějinách lidstva neznáme, je to zajímavý pokus o trvalé nastolení míru na světě. Pro jedny naivní pokus, pro druhé ušlechtilá věc, která se sice stále udržuje v plenkách, ale má světlou budoucnost. Světový mír chci, jen málo lidí chce žít ve válce. Proto mírové mise podporuji. Respektuji ovšem i názory druhého tábora. Nejhorší je však modré přilby ignorovat. **Jde přece o životy nás všech.**

„Šance na bezpečnější svět“, hlásala titulní strana letošního lednového čísla časopisu The Economist na pozadí snímku španělských příslušníků mírových sil OSN v Libanonu. „Vojáci OSN mají více práce než kdy jindy,“ stálo v úvodní části článku: „Chcete udržet mír? Zavolejte modré přilby!“ Do análů OSN se rok 2006 zapíše jako rekordní. Na sto tisíc příslušníků personálu prošlo službou v terénních misích světové organizace během jediného roku. Od roku 1998 došlo k šestinásobnému nárůstu počtu vojáků a vojenských pozorovatelů OSN rozmístěných v mírových misích. Dosud nevídaný roz-

sah operací je výsledkem podpisu řady mírových dohod a příměří dojednaných díky politické a diplomatické iniciativě Spojených národů. Bude však OSN schopna shromáždit dostatek vojáků a vyhovět rostoucím požadavkům na mírové operace i do budoucna? Existuje dostatečná politická vůle k dosažení skutečného míru? Nebudou nakonec modré přilby povolávány, aby udržovaly mír tam, kde ještě žádný mír není?

> www.osn.cz

N

NÁŠLAPNÉ MINY

TEXT **DAVID RICHTER**

15 let / Cyrilometodějská církevní základní škola, Brno

Jde náctiletý Erik po zelené louce
najednou však slyší skříp
pak jen srdce, jak hluboce tlouce.
Jeho nohy ho neponesou jako dřív.

Tupá bolest projela mu tělem
vzduchem se nese hlasitá rána
na zemi leží přitisklý čelem
ze stromu vzlétla šedivá vrána.

Na krůpěje potu lepí se šedý prach
mladík na ostrých kamenech leží.
Erikovy myšlenky trnou na pochybách.
„Jsem ještě živ? Proboha, pomozte mi!“

Tu nachází jej stařeček
o berlích se belhá.
„Chlapče, neboj, to zvládneme,“
z očí se dere slza.

Erik měl štěstí,
odnesla to „jen“ pravá noha,
jiní takovou kliku nemají
a už se na svět dívají jen shora.

ILUSTRACE **ADÉLA KRUPOVÁ**

17 let / Gymnázium Frýdlant nad Ostravicí

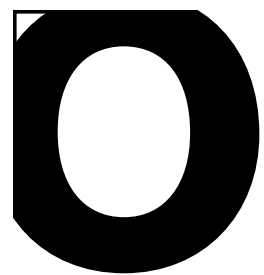
Za deset let, které uplynuly od přijetí mezinárodní smlouvy o nášlapných minách – Ottawské úmluvy – bylo dosaženo solidního pokroku v jejich odstraňování, ničení zásob i poskytování pomoci obětem. Počet smrtelných zranění se oproti minulosti podařilo zredukovat na polovinu. V zemích, kde byly dříve miny rozmístěny ve velkém, se miliony lidí mohou vracet do normálního života. Nebezpečí, že na neexplodované miny narazí při práci na poli, nebo že ohrozí děti cestou do školy, se daří redukovat. **Obětí min se však nadále každoročně stává 15 až 20 tisíc lidí.**

Země, které se potýkají s nejvážnějšími důsledky nášlapných min, jsou například Kosovo, Irák, Vietnam či Libanon. Jen v poslední jmenované zemi odstranili pracovníci OSN již na 100 tisíc min a jiné neexplodované munice. Miliony dalších ale stále ohrožují životy místních lidí, včetně dětí. V Afghánistánu tvoří mladí lidé do osmnácti let nejpočetnější skupinu obětí.

> www.osn.cz

> www.mineaction.org

OBNOVITELNÉ ZDROJE

TEXT **LUCIE PURKETOVÁ**
17 let / Gymnázium Moravská Třebová

ILUSTRACE **LUCIE NĚMCOVÁ**
16 let / Gymnázium Frýdlant nad Ostravicí

Einstein řekl: „Jen dvě věci jsou nekonečné – vesmír a lidská blbost, ale tím prvním si nejsem jist.“ Takže kdyby vědci vymysleli způsob, jak z ní získat energii, máme až dokonce lidstva vystaráno.

Závislost na fosilních palivech ohrožuje sociální a ekonomický vývoj a naši budoucí bezpečnost. Naštěstí existuje mnoho technologických možností, jak odvrátit hrozící krizi. Je však nutné posílit politickou vůli k jejich využití. Zejména vyspělé země mohou udělat více v omezování emisí skleníkových plynů a podněcování energetické hospodárnosti. Mohou také podporovat

rozvoj čistých technologií v rychle rostoucích ekonomikách jako jsou Brazílie, Čína a Indie a adaptační opatření v zemích, které čelí největším útrapám způsobených změnou klimatu.

BAN KI-MOON, generální tajemník OSN

P POPULACE

TEXT **VERONIKA VÁLOVÁ**

16 let / Obchodní akademie Neveklov

ILUSTRACE **ŠÁRKA ŠVÁBOVÁ**

13 let / Gymnázium Ústavní 400, Praha

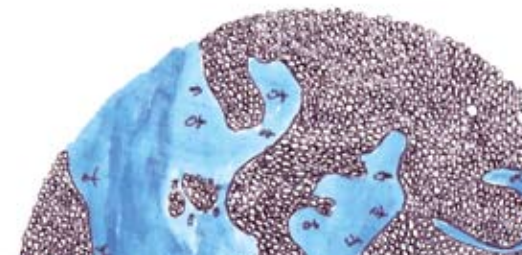
Více než polovina světové populace – 3,3 miliardy lidí – bude žít v roce 2008 v městských oblastech. V roce 2030 to podle odhadů bude již téměř pět miliard. Populace měst a velkoměst v rozvojových zemích by se měla v průběhu jediné generace zdvojnásobit.

Megaměsta s více než deseti miliony obyvatel nedorostla tak, jak se předpovídalo v 70. letech. Více než polovina městské populace dnes žije ve městech do půl milionu obyvatel.

Do měst proudí většina výhod globalizace. Přetrvává ale nedostatek pracovních příležitostí pro ty, kteří jsou

těmito výhodami přitahováni, především chudí venkované. Životní situace žen, menšin a chudých lidí se dále zhoršuje.

> www.unfpa.org

Populační růst,
bude velký půst
půst po jídle
jelikož nás bude moc
a vůbec nikde
nebudeme mít pomoc.

Roku 1850 nás byla miliarda,
ale poté se obrátila karta.
Druhé stačilo 75 let

šest a půl miliardy je nás tu teď.

V Evropě je málo dětí
hlavně rozvojové země trpí.
Tam jedna „malá“ rodina
má pět dětí a do věna
mají ženy holé nic
nedivme se, chtějí víc.

Chtějí aspoň trochu žít,
tak lidé – nenechme to být.
Vždyť žijeme ve stejném světě,
tak pomozme jim všichni přece.

A čím je to způsobený?
To vlastně skoro nikdo neví.
Úmrtnost se snižuje
výživa se zlepšuje.
Zdravotnictví je zas lepší
vždyť nemoci se stále řeší
hledají se nové léky
očkování máme taky.

Do měst se stěhují lidé
levněji je to tam vyjde.
Do roku dva tisíce
jich tam přibýlo o něco více.

Tak tam práce ubývá
chudých lidí přibývá.
I těch, co drogy je mají v hrsti
co jim alkohol není proti srsti.

Snižujeme si úroveň žití
to chceme ještě na tomhle světě být
a žít v klidu ještě pár let
třeba tak, jako teď.

Q

QUO VADIS... LIDSTVO?

TEXT ZORA VAŠULÍNOVÁ

17 let / Gymnázium Františka Živného, Bohumín

ILUSTRACE ADÉLA BÍGLOVÁ

15 let / Gymnázium Dr. Josefa Pekaře, Mladá Boleslav

Čtyři miliony let staré lidstvo – v podstatě miminko – si to mašíruje všemi směry a způsoby po matičce Zemi, „mladé“ čtyři miliardy let. A stejně jako to opravdové miminko po proplakané noci dokáže svou rodičku skvěle zničit. Všichni vědí, co se tím myslí – ekologické katastrofy v moři, tající ledovec, skleníkový efekt, požáry, atomové zbraně a další. Pořád jsme ale miminko životně závislé na Zemi a tímhle vším si spíše kopeme svůj vlastní hrob.

Asi. Někdo to říká.

Kromě toho mechanického a chemického ničení Země a její Přírody jsou tu války, nemoci, fanatická náboženství různých druhů, telenovely ... **Stop!** Tohle přece všichni dobře známe, ne?

Také známe pár organizací nebo dokonce jedinců, kteří se tato neštěstí snaží napravit. Zachránit živočišný druh pro příští generaci nebo nakrmit dítě v Africe. Blá, blá, blá. Nechci opakovat fráze, které začínají znít jako klišé.

A hlavně je tu část lidstva – ze Střední Evropy, která sedí před počítačem. V pubertě. To znamená drzá, revoluční, a zároveň líná i nejchytřejší na světě. Mé sobecké já.

Začala jsem si jednou říkat, proč třídím papír a plasty, šetřím vodou, posílám DMSky? Pro dobro světa? A k čemupak to je, takové dobro? Jaký je smysl života, za kterým jdeme? Já myslím, že prostě není.

Dinosauři tu byli – a nejsou. Komu to vadí, ať zvedne ruku.

My jsme, a nemusíme být. Komu to bude líto? Mimozešťanům z vedlejší galaxie? Ach, promiňte!

Jak mohou státy vzájemně ovlivňovat své jednání? Jedině prostřednictvím multilaterálních institucí. Ty musí být postaveny na férových a demokratických základech a poskytovat chudým a slabým alespoň základní vliv na činnost bohatých a mocných.

Rozvojové státy potřebují silnější hlas v mezinárodních finančních institucích. Jejich rozhodnutí totiž mohou být pro lidi v těchto zemích otázkou života a smrti. V Radě bezpečnosti musí usednout noví stálí či dlouhodobí členové. Současné složení Rady odpovídá realitě poválečného, nikoli současného světa. Všichni členové Rady bezpečnosti zároveň musí přijmout odpovědnost, která vyplývá z privilegia jejich členství. Rada není arénou

k prosazování národních zájmů. Je řídicím orgánem našeho stále ještě nezralého globálního bezpečnostního systému.

Lidstvo dosud nikdy v dějinách tolik nepotřebovalo funkční globální systém. Ze zkušeností víme, že takový systém nefunguje dobře, jsou-li jeho členové rozdělení a bez pevného vedení. Potřebujeme proto jednotu, prozíravé vedení a angažovanost všech důležitých hráčů. Světoví lídři, dnešní i budoucí, mají obrovskou zodpovědnost. A lidstvo musí vidět, že se podle toho chovají.

KOFI ANNAN, bývalý generální tajemník OSN

R ROZVOJOVÉ CÍLE TISÍCILETÍ

TEXT JAKUB VRBA

18 let / První obnovené reálné gymnázium, Praha

ILUSTRACE DANIEL WAGNER

12 let / Gymnázium Ústavní 400, Praha

Chudoba ve světě je nepochybně problém, který zaujme skoro každého, kdo se s ní alespoň letmo setká. Překvapuje jen slyšet o dětech, které velmi pravděpodobně nemají jinou budoucnost, než živořit na hranici života. A co hůř, některé nakonec musí být prodány a žít celý život v otroctví jen proto, že jejich rodina nemá jinou volbu. Většinu lidí tato informace sice šokuje, maximálně ale pošlou nějaké peníze, aby ulehčili svému svědomí, a na celou věc zapomenou. A to mluvím o těch lepších z nás. Málokdo si ale uvědomí, že to mohl být právě on, kdo by se narodil kdesi v Dárfúru, zatímco jiní by řešili své zdánlivě důležité problémy za zdmí Západu. Málokdo si dokáže skutečně představit, v jaké bídě žijí lidé, kteří se provinili jen tím, že se narodili na špatném místě. Právě teď ale nepochybně umírají lidé jako my jen díky tomu, že nemají co jíst. Jsou ale také lidé, kteří si myslí, že se jich tento problém netýká. Vždyť Afrika je daleko, Asie také. Ať si tam lidé umírají, jak chtějí. Tento názor je však nejen velmi cynický, ale i krátkozraký. Již delší dobu se potýká Západní svět s přílivem imigrantů z chudých států, kteří ovšem díky segregaci a jiné kulturní tradici dělají svým novým státům velké problémy. Vzpomeňme si na hořící Paříž před dvěma lety. A to jsou problémy viditelné, to pouze nakrátko vybuchla sopka. Bude se to ale opakovat v mnohem větších měřítcích, nejenom ve Francii, ale prakticky po celém Západě. A právě z těchto důvodů je dobře, že se OSN snaží celou situaci zlepšit. Dokonce se jí to i částečně daří. Je to však běh na dlouhou trať a je hlavně na nás, aby se dočkal vítězného konce. My musíme tlačit naše politiky do cílové pásy...

Lidí, kteří se pomalu odrážejí od nehlubšího dna chudoby, za posledních patnáct let přibývá. V roce 1990 patřila celá jedna třetina populace k extrémně chudým, v roce 2004 to byla necelá pětina. Pokud se tento trend udrží, podaří se splnit jeden z Rozvojových cílů tisíciletí – do roku 2015 snížit na polovinu počet extrémně chudých lidí.

Mnozí Evropané netuší, co ony „Rozvojové cíle“ znamenají. Rozvojem jsou pro nás nová nákupní centra, mobilní telefony, notebooky, auta, MP3 přehrávače. Pro miliony nejchudších je to především naděje na důstoj-

ný život: domácnosti s elektřinou, s nezávadnou pitnou vodou, kanalizace, zdravotní střediska a školy v blízkém okolí, hlas v rozhodování o věcech veřejných. Odpovědnost za splnění rozvojových cílů primárně nesou bohaté i chudé státy a jejich představitelé. Ale svůj díl odpovědnosti mají i média, nevládní organizace, školy a v konečném důsledku každý člověk.

> www.osn.cz

> www.ceskoprotichudobe.cz

S

SVOBODA

TEXT **KLÁRA DVOŘÁKOVÁ**

15 let / Cyrilometodějská církevní základní škola, Brno

ILUSTRACE **TEREZA VARVAŘOVSKÁ**

14 let / Gymnázium Ústavní 400, Praha

Svoboda je věc vrtkavá. Někoho láká, někdo si ji neuvědomuje a někomu chybí.

TEXT **ANNA KOLIŠOVÁ**

17 let / Gymnázium Na Zatlance, Praha

Sice žijeme již v jednadvacátém století, jedno se ale na svobodě nezměnilo. Stále tu úplně není a kdoví – nejspíš ani nebude. Mám takový nepříjemný pocit, že si lidé stále ještě neuvědomili, že pokud něco chtějí, musí zároveň něco obětovat. Získat svobodu ještě neznamená i darovat svobodu. Jednoduše řečeno – chce-li člověk žít ve světě bez válek, náboženských nepokojů a kdoví čeho ještě, co bezpochyby svazuje a omezuje lidská práva, musí i on sám k druhým projevit notnou dávku tolerance a pochopení. Jenže se obávám, že takoví k sobě nikdy nebudeme. Nebyli jsme a nejsme, tak proč bychom měli být v budoucnu? Vlastní svobodu chceme, ale proč bychom měli snášet návyky druhých, když nám prostě sympatické nejsou? Přesně v tom tkví naše chyba. Jsme takoví malí sobečkové! Skrytí, ba i dokonce veřejní vrahové svobodného jednání a rozhodování ostatních. Tímto nás – lidský druh – oficiálně kritizuji.

Všichni lidé rodí se svobodní a sobě rovní co do důstojnosti a práv. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství.

VŠEOBECNÁ DEKLARACE LIDSKÝCH PRÁV
ČLÁNEK 1

Ti, kdo svobodu ztratili, ti jejichž práva jsou pošlapávána, si nejvíce váží ceny hodnot jako jsou **liberté, égalité, fraternité**. Je proto smutné, že se stává, že utiskovaní, kteří získali svobodu, utiskují poté všechny příslušníky národa svých někdejších utiskovatelů. Čím větší svoboda, čím větší moc, tím větší odpovědnost.

JAROSLAVA MOSEROVÁ, bývalá předsedkyně Generální konference UNESCO, bývalá senátorka (zemřela v roce 2006)

T TERORIZMUS

TEXT **MATĚJ JUNGWIRTH**

16 let / První obnovené reálné gymnázium, Praha

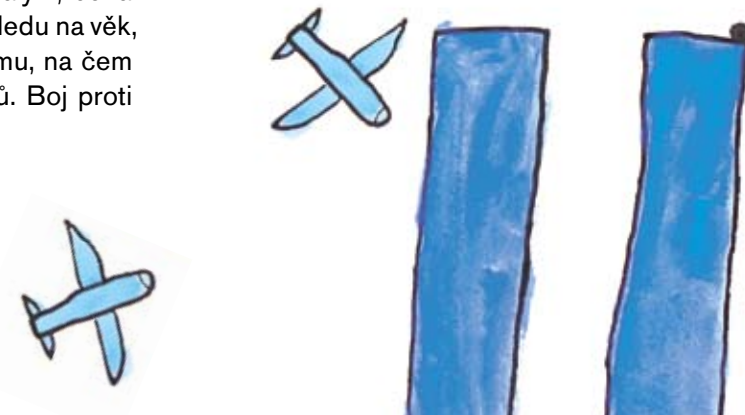
ILUSTRACE **FILIP KODÝTEK**

15 let / Eko gymnázium Praha

Letos je šesté výročí útoku na newyorská „Dvojčata“ dne 11. září 2001. Od té doby pozoruji ve světě kolem mnoho změn. Hrozba terorizmu (ať už opodstatněná či ne) zasahuje i do našich životů. Mnoho lidí se stále bojí cestovat letadly. Západní společnost zaujímá velmi nepřátelský postoj proti imigrantům z muslimských zemí, na základě všeobecného tvrzení „co muslim, to terorista“. Po londýnských a madridských útocích se také zhroutila víze o bezpečnosti Evropy. Válka v Iráku byla částečně vyvolána kvůli potencionálnímu zneužití zbraní hromadného ničení v rukou teroristů. Tyto zbraně dodnes nebyly nalezeny ... Máme neprodyšně uzavřít své hranice a přísně monitorovat aktivity imigrantů z muslimských zemí? Nutno podotknout, že valná většina muslimské populace veškeré teroristické útoky odmítá. Terorizmus samotný je odpornou snahou o politické vyjádření skrze masové vraždy. Teroristické frakce bohužel získávají veřejnou podporu kvůli velice negativnímu vnímání amerických jednotek v Iráku. S terorizmem by se mělo bojovat přímo, vyhledávat skutečné viníky a vůdce teroristických skupin. Způsoby, jako držení převážně nevinných muslimů v děsivé věznici Guantámo, plodí jen další nenávist. Ano, bojujme s terorizmem, ale efektivně.

Terorizmus škodí všem státům – velkým i malým, bohatým i chudým. Vybírá si daň na lidech bez ohledu na věk, příjmy, kultury či náboženství. Jde proti všemu, na čem je postavena Organizace spojených národů. Boj proti terorizmu je naším společným posláním.

BAN KI-MOON, generální tajemník OSN

U

UPRCHLÍCI

TEXT **TEREZIE ONDRAČKOVÁ**

15 let / Cyrilometodějská církevní základní škola, Brno

ILUSTRACE **DENISA MIRVALDOVÁ**

15 let / Obchodní akademie Neveklov

Když se řekne „uprchlíci“, většina z nás si asi představí něco daleko, něco, co se ho netýká. Já jsem si to také až donedávna myslela, než jsem byla s babičkou na návštěvě u vzdálené rodiny v malé vesničce v pohraniční oblasti.

Babička si s tetou vykládaly o spoustě nezajímavých věcí, a já jsem poslouchala na půl ucha. Najednou jsem zbystřila pozornost. Teta totiž ztišila hlas a vyprávěla. Její manžel jezdí často za prací za hranice. Jednou, byla zrovna zima, našel právě v pohraničních horách skupinu uprchlíků, kteří nelegálně přešli hranice.

Teta říkala, že byli strašně hladoví, unavení a promrzlí.

Byly tam i děti, a dokonce i kojenec.

Náš příbuzný dovedl uprchlíky do vesnice, kde se najedli, a dobré ženy donesly aspoň nějaké oblečení pro děti a miminko. Příbuzný se od nich také dozvěděl, že pochází z Čečenska.

Už si přesně nepamatuji, jak teta říkala, co s nimi dál udělali, mám ale dojem, že je dovezli na policejní stanici, možná jim také pomohli vyřídit papíry k pobytu – dál? Co se s nimi stalo? To už teta neříkala. Já jsem se ani raději neptala – i když by mě to zajímalo. Vytušila jsem totiž, že o takových věcech se nemluví příliš nahlas. Podle jistých náznaků ale myslím, že to nebyli první uprchlíci, kteří do této vesničky zavítali. Tento příběh mě doslova šokoval, protože jsem si vždycky myslela, že uprchlíci jsou už uzavřená kapitola, která se mě navíc vůbec netýká.

Každý jeho tvář pozná. Je plná pochopení, zamyšlení. Divoké nepoddajné bílé vlasy, unavený, ale laskavý obličej. Každý o něm a jeho teorii slyšel. Málokdo už ale ví, co pro něj znamenal život v exilu. Jeho dílo bylo předtím pošlapáváno a jako německý Žid musel prchnout před Hitlerem, aby si zachránil holý život. **Albert Einstein.** Vyrostl v Mnichově. Fyziku a matematiku se zaměřením na učitelství vystudoval v Curychu.

V roce 1919 se proslavil teorií relativity. Rostoucí antisemitismus mu ale znepříjemňoval život, rozmáhající se nacismus ho děsil. V roce 1932 proto využil nabídky z USA a odjel přednášet na univerzitu do Princetonu.

Einstein i jeho žena se neúnavně angažovali ve prospěch německých Židů. Pomáhali jim s vyřizováním výjezdních víz a řadu uprchlíků osobně převezli ven z Německa. Ze života uprchlíka v exilu měl smíšené pocity: „Měl jsem štěstí, že mě osud zaval do Princetonu,“ psal belgické královně, s níž se přátelil. „Do tohoto malého univerzitního městečka totiž chaotické hlasy lidského utrpení příliš neproniknou. Téměř se stydím za to, že žiji tak pokojným životem ve chvíli, kdy ostatní bojují a trpí.“

> www.unhcr.cz

V

VZDĚLÁNÍ

TEXT MARTIN PODZEMNÝ

17 let / Gymnázium Frýdlant nad Ostravicí

ILUSTRACE KAROLÍNA ŽIŽKOVÁ

17 let / Gymnázium Frýdlant nad Ostravicí

Snad žádný den nemůžu vylézt z postele bez představy té hnusné školy. Taky je podle mě z nějaké části úplně zbytečná. Asi hodně lidí toto zažívá. Ovšem po důkladnější úvaze zjistí, že je důležitá.

Co bychom byli bez ní? Kde bychom byli?

Představme si chudobu. Lidé jsou chudí, protože jsou hloupí. Pokud se to někdy změní, tak nejspíš jen za pomoci vyspělých zemí, které neustále vyčleňují nemalé částky na podporu zemí třetího světa. Jejich vlády to nejspíš samy nezvládnou, jestli vůbec chtějí.

Chudí lidé se učit chtějí, a nemůžou, nám se často nechce, a musíme.

Díky za to!

Jsem trochu komerční člověk, to dnes asi každý. Představuji si svou budoucnost docela „bohatě“. A nic z toho nebudu mít, jestli nebudu mít potřebné vzdělání.

Vzdělání je jedním z klíčů k rozvoji jednotlivce i celé společnosti. **Na mnoha místech světa však není samozřejmostí ani základní vzdělání.** To platí zejména pro rozvojové země. Jedním z Rozvojových cílů tisíciletí je do roku 2015 zpřístupnit základní vzdělání všem dětem bez rozdílu.

Celková situace se v rozvojových zemích lepší. Oproti začátku devadesátých let minulého století, kdy školy navštěvovalo jen asi osmdesát procent dětí, jich dnes do školy chodí téměř devadesát procent. Mimo školu však stále zůstává více než sedmdesát miliónů dětí, dvě třetiny z nich jsou dívky.

V subsaharské Africe se nevzdělává dokonce třicet procent dětí školního věku. Pomáhají s chodem rodiny nebo živnosti, nebo se jen tak potulují. V nejhorším případě jsou využívány jako levná pracovní síla na ty nejtěžší práce, ale i v obchodu se sexem.

V příštích letech bude zapotřebí obrovského tlaku, aby se situace změnila a všem dětem se dostalo nejzákladnějšího z práv – práva na kvalitní vzdělání. Je to jeden z předpokladů, jak dát mladým lidem šanci na lepší práci, na výdělek a vymanění se z bludného kruhu nevzdělanosti a chudoby.

> www.osn.cz

W

TEXT **DOMINIK OBRUČA**

15 let / První obnovené reálné gymnázium, Praha

WWW

ILUSTRACE **JAKUB CHROMEC**

16 let / Gymnázium Dr. Josefa Pekaře, Mladá Boleslav

WWW – World Wide Web. Celosvětová pavučina. Ano. Internet není nic jiného než jen obrovská pavučina prostírající se po celém světě. Vzniklo to takhle. Jednoho dne se sešli nejšikovnější pavouci ze všech světových luk a smluvili se, že své pavučiny propojí tenkými nitěmi, aby chytili více hmyzu, a mohli si o něm předávat informace. Tak se stalo, že mezi jednotlivými sítěmi vznikalo tisíce propojujících vláken, které urychlily komunikaci mezi pavouky. Pro hmyz si vymysleli různá lákadla: komfort, informace i spojení mezi sítěmi. Pavouci, jejichž sítě byly součástí spojené pavučiny, zaznamenávali stále větší úlovky různých druhů hmyzu.

Pavoukům se to líbilo a chtěli počet polapeného hmyzu ještě zvýšit. Začali vyrábět nové sítě, určené pouze některým druhům hmyzu. Stavěli sítě různě velké, různě zaměřené, s různým vzhledem i výplní. Lanka spojující různé sítě vytvářeli taková, aby cesta po nich byla co možná nejkratší. Hmyz, který stále ještě dával přednost životu v trávě a pavučiny se stále ještě obával, nedostal žádné informace, neměl šanci se prosadit, zviditelnit.

Na některých loukách ale byla tráva příliš nízká a nitky pavučiny byly příliš vysoko, než aby byly pro běžný hmyz dosažitelné. Tam byla pavučina většině hmyzu nepřístupná. Ti, kdo se na pavučinu nedostali, znali jen svůj rodný trs trávy. Ten jim byl celým světem, se všemi svými plusy i minusy. Svět se rozdělil na dvě poloviny. Na obří pavučinu, kde bylo vše, a na osamocené ostrůvky, odtržené od světa. A tak je to doposud. Jen ta pavučina není pavučina, ale internet, pavoučí sítě jsou internetové stránky, louky jsou různé země, pavouci jsou programátoři, trsy trávy jsou prostředí a každodenní realita různých končin světa a hmyzí druhy jsou lidé.

Takzvané digitální rozdělení světa, kdy na jedné straně dochází k obrovskému rozmachu a dostupnosti nových technologií a na straně druhé zůstává značná část světa daleko pozadu, se pomalu začíná stírat. Děje se tak zejména v mobilní telefonii. Dostupnost rychlého připojení na internet je však pro značnou část světa nadále snem budoucnosti. Vysokorychlostní připojení je nyní k dispozici ve 170 zemích, v chudých zemích je ale desetkrát dražší než ve vyspělých.

Některé rozvojové státy, zejména Čína a Indie, snižují postupně náskok vyspělých zemí v počtu pevných telefonních linek, předplatitelů mobilního volání i využívání

internetu. Také nejchudší státy začínají dohánět o něco vyspělejší rozvojové země v mobilní telefonii a internetu. Rozdíl mezi nimi naopak roste v počtu pevných telefonních přípojek. To může negativně ovlivnit rozvoj širokopásmového připojení v nejchudších zemích. Dostupnost informačních a komunikačních technologií stále více ovlivňuje životní úroveň lidí. Šanci na jejich využívání musí dostat všichni bez rozdílu.

SVĚTOVÁ ZPRÁVA O INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI 2007

> www.itu.int

SVĚT BY BYL BEZ INTERNETU VELKÝ

Bez internetu

S internetem

X

XENOFOBIE

TEXT DAVID RICHTER

15 let / Cyrilometodějská církevní základní škola, Brno

Černý, bílý, zelený, žlutý
strachem se stále ohlíží
od doby otevřených hranic je smutný
v děsivých snech růžová vrána jej přehlíží.

Cizáci s cizími móresy
černý, bílý, zelený, žlutý
pruhování mu zakládají na děsy.
Vždyť oni jsou přece tak jiní! Jiní!

Černý, bílý, zelený, žlutý
těkavé oči stále se ohlíží
celý ten cizí svět je tak krutý!
Fialová kočka mu cestu zkříží.

Jen já jsem normální, já, jen já!

Utíraje si pot z puntíkovaného barevného čela.

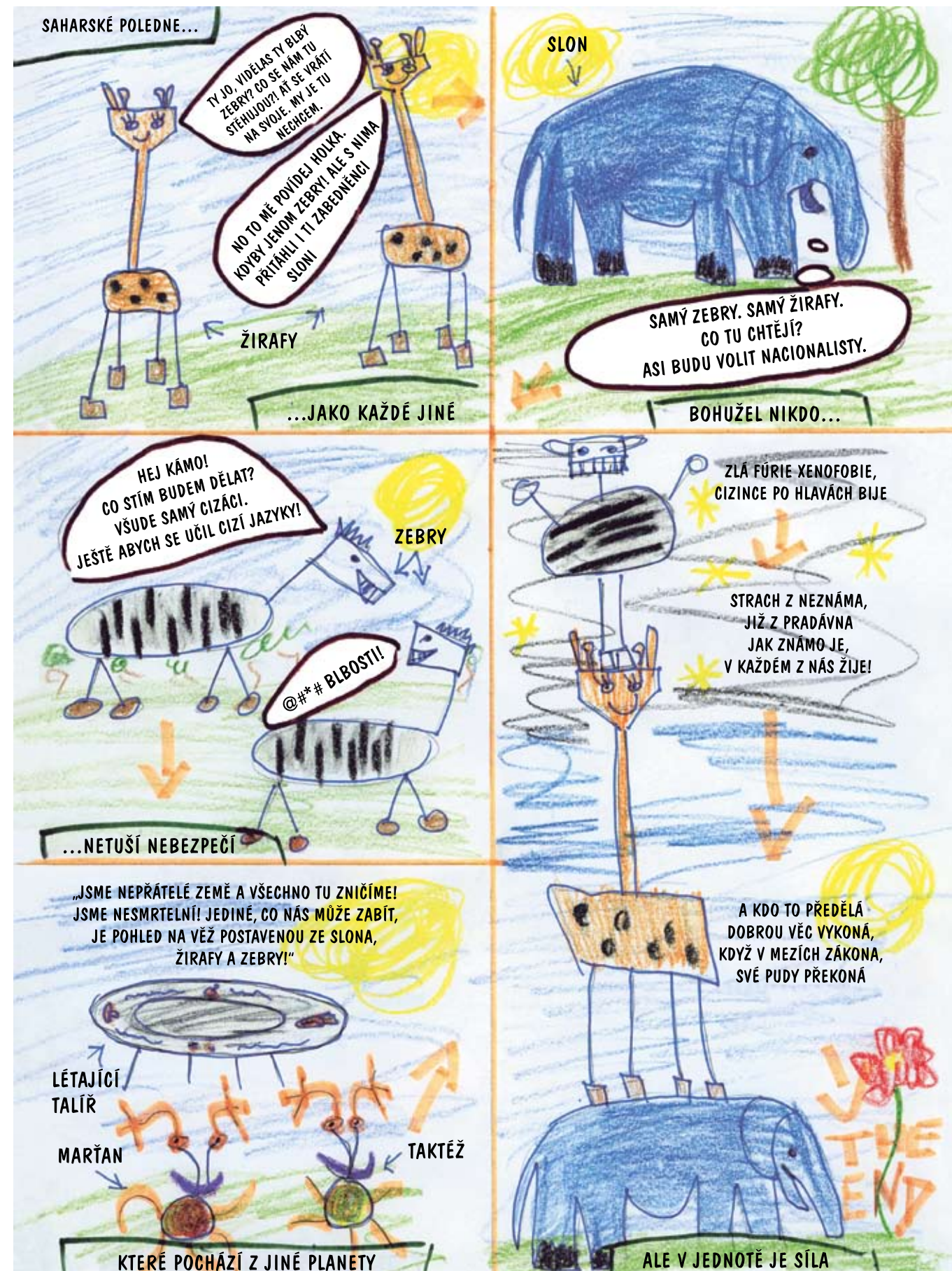
Všude kolem sebe vidíme, že **rasismus a rasová diskriminace nevymřely**. Přestože náš současný svět nazýváme globální vesnicí, zůstává světem, jemuž chybí vzájemná blízkost sousedů. A to globální vesnice vyžaduje. Ve všech regionech a zemích světa se objevují problémy, které mají kořeny v nedostatku respektu k důstojnosti a rovnosti všech lidských bytostí a nechoty tento fakt přijmout. Jsme svědky vážných etnických konfliktů, diskriminace menšin, domorodého oby-

vatelstva i migrantů, obviňování z institucionalizovaného rasismu v policejních složkách, tvrdých imigračních a azylových politik, nenávistných stránek na internetu i organizovaných skupin mladých lidí, které podporují netoleranci a xenofobii.

MARY ROBINSONOVÁ, bývalá prezidentka Irské republiky a bývalá vysoká komisařka OSN pro lidská práva

ILUSTRACE JAKUB RUDÝ

17 let / Gymnázium Frýdlant nad Ostravicí

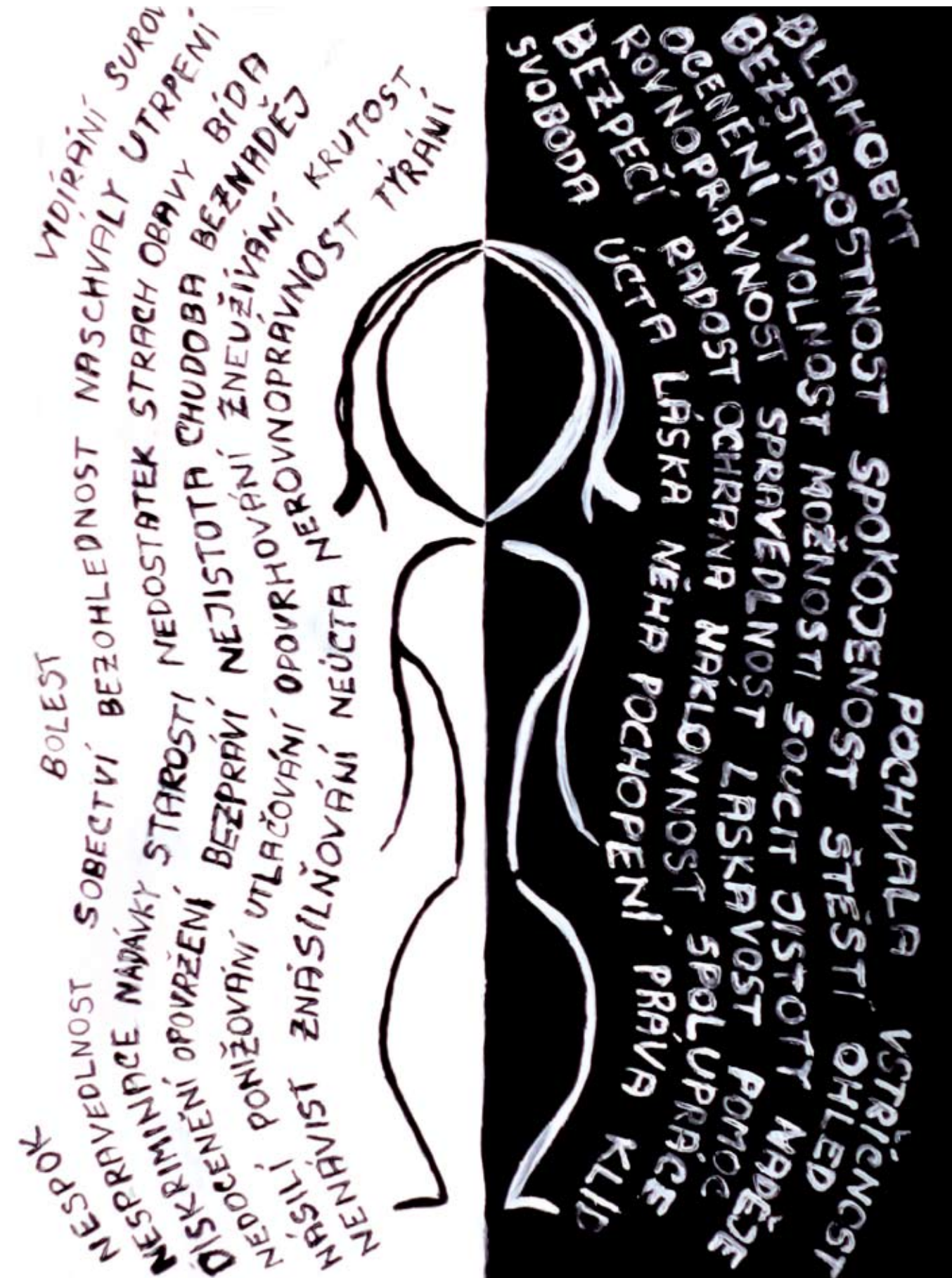

14 let / Gymnázium Moravská Třebová

17 let / Gymnázium Na Zatlance, Praha

Fenoméni ženy nelze shrnout do jedné všeobecné věty. Každá žena žije svým individuálním životem. Jedno je však pojí – předsudky.

Nemohu si odpustit otázku: Jsou tedy ženy slabší než muži? Myslím si, že rozhodně ne. A mám pro toto tvrzení několik pádných důvodů – protože mužské plémě se většinou neobejde bez faktů – síla žen přivést na svět nové generace, síla vypořádat se s problémy mírovou cestou, síla jejich intuice nebo síla přemoci sama sebe a také mužské mýty.

Z ZMĚNA KLIMATU

TEXT ZUZANA MICHÁLKOVÁ

17 let / Gymnázium Na Zatlance, Praha

ILUSTRACE KATEŘINA FRAINDOVÁ

17 let / Gymnázium Na Zatlance, Praha

Věřte nebo ne
ale ta změna nás nemine.
Záplavy nás již potkaly
spoustu vody dodaly.

Po nadměrném množství vody
zavítal mezi nás
čtyřměsíční krutý mráz
a když už jsme chtěli teplo
v Indonésii zemětřesení vykvetlo.

Po odchodu dlouhé zimy
slychali jsme z obrazovek Primy:
Přijdou vlny veder.
Postihnou i daleký sever.
Všechny ledovce budou tát.
Předpověď: „Bude se oteplovat!“

Zahltí to celý svět.
Slunce spálí i poslední květ.
**Nebude to zítra, nebude to
hned.**
Ještě chvíli vydrží ten led.

Zatím nás trápí skleníkový efekt
což je spíš defekt
celé lidské existence
neboť podniká bez licence
a nebere ohledy na přírodu.
Myslí jen na vzhled a módu.
Myslí pouze na svůj prospěch.
Až to občas bere dech.

Každý den se nám dostává nových a nových důkazů,
že změna klimatu se stává realitou pro každého oby-
vatele planety. Jeden příklad za všechny: američtí věd-
ci nedávno zjistili, že ledový příkrov v severní polární
oblasti taje rychleji, než předpokládaly i ty nejpesimis-
tičtější předpovědi. Až čtyřicet procent celoroční ledo-
vé pokrývky má zmizet už do roku 2050. Podle před-
chozích odhadů nemělo k takovému úbytku dojít ani
během celého století.

Je malým zázrakem, že se téma klimatických změn
dostalo až na samý vrchol agendy světové politiky. Bez-
odkladně se jím musí začít zabývat všechny země. Je to

v zájmu všech. Věda mluví naprosto jasně. Na začátku
roku 2007 předložili experti Mezivládního panelu OSN
pro změny klimatu pádné argumenty. Prokázali, že glo-
bální oteplování je realitou. Zároveň je zřejmé, že pokud
neprijmeme rázná opatření, budou následky změn kli-
matu v příštích desetiletích pro lidstvo velmi závažné.
Víme, co je nutné udělat. Máme k tomu prostředky
i technologie. Máme-li ovšem zasáhnout účinně, musí-
me začít jednat teď hned.

BAN KI-MOON, generální tajemník OSN

abeceda OSN
Globální otázky očima studentů českých škol

Publikaci vydalo Informační centrum OSN v Praze
Redakce Michal Broža
© Grafická úprava Pavel Lukšan, Pavel Ptáček (🎨 elements ds)
Koordinace výroby Jams Praha 5
Náklad 1000 ks
ISBN 80-86348-03-2

© Informační centrum OSN, 2007
nám. Kinských 6, Praha 5
Tel.: +420 257 199 831

info@osn.cz
www.osn.cz